

Д. М. Чорний

Погорілко Олександр Костянтинович

ПОГОРІЛКО Олександр Костянтинович (07(19). 08. 1848, Санкт-Петербург — 24. 12. 1912(06. 01. 1913), м. Кисловодськ, нині Ставропольського краю, РФ, похований у Харкові) — фахівець у галузі міського господарства, фізик. Навчався у 5-й Санкт-Петербурзькій і 3-й Харківській гімназіях, закінчив фізико-математичний факультет Харківського університету (1871), де був залишений для підготовки до звання професора. 1873 захистив дисертацію «О соотношении между показателем преломления света и другими свойствами тел» (отримав право обіймати посаду приват-доцента), 1878 — «Исследование некоторых частных случаев движения жидкостей» (ступінь магістра фізики). Стажувався у німецьких фізиків Г. Гельмгоца та Г. Квінке. Водночас від 1885 — ад'юнкт-професор Харківського технологічного інституту. Наукові дослідження: загальна фізика, механічна теорія теплоти, термодинаміка, теорія динамо-електричних машин, теорія електрики, електротехніка. Член фізико-хімічної секції, товариш голови Товариства дослідних наук при Харківському університеті (1891). Від 1900 — міський голова Харкова (тричі переобирали). Обґрунтував необхідність переходу від стихійного розвитку комунального господарства міста до розроблення чітких планів на тривалу перспективу та проєктів модернізації; ініціював фінансування ґрунтовних наукових досліджень з історії Харкова та статобстежень міського господарства; сприяв залученню позик для розвитку міського господарства, розробленню регламенту роботи міської думи. Під його керівництвом у Харкові почало діяти трамвайне сполучення, розгорнули прокладання каналізації, викупили у міську власність водогін, унормували міське будівництво. Засновник «Известий Харьковской городской думы» (1907—17). Брав активну участь у підготовці реформи місцевого самоврядування в Російській імперії (1908—12). Підтримував рух за виділення міст у самостійні земські одиниці.

Основні праці

Метод определения показателя преломления // Тр. Киев. съезда естествоиспытателей. 1871; Общая теория отражения и преломления поляризованного света // Тр. Казан. съезда естествоиспытателей. 1873; Начало сохранения материи // Тр. Харьков. об-ва физ.-хим. наук. 1896; Об энергетике // Там само; Применение фотографии к исследованию электрических явлений // Там само; Городское электрическое освещение: доклад, читанный на заседании Южно-Русского общества технологов 1 марта 1897 // Изв. Южно-Русского общества технологов. 1897. Т. 1; Электротехника: Лекции. Х., 1902.

Рекомендована література

1. Сумцов Н. Ф. А. К. Погорелко. Х., 1913;
2. Чорний Д. М. Харків початку ХХ століття: історія, міста, долі людей. Х., 1995;
3. Головка А. Н., Ярымыш А. Н. Сделал, что мог... Харьковский голова Погорелко Александр Константинович. Х., 1996;
4. Маліков В. В. Роль Олександра Погорілка у становленні Харкова як міста-осередку європейської культури ХІХ століття // Вісн. Нац. тех. ун-ту «Харків. політех. ін-т». 2016. № 13.

Бібліографічний опис:

Погорілко Олександр Костянтинович / Д. М. Чорний // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881050>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).